

## **O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI HUDUDLARINING IJTIMOIIY-IQTISODIY RIVOJLANISHIDA TIJORAT BANKLARINING O'RNI**

***Ermatov Shaxzod Dilmurod o'gli***

*O'zbekiston Respublikasi Toshkent*

*Bank-moliya akademiyasi 2-kurs tinglovchisi*

O'zbekiston Respublikasi hududlarining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini ta'minlashda tijorat banklarining roli beqiyos. Banklar tomonidan hududiy loyihalarni moliyalashtirish, kichik va o'rta biznes subyektlariga kredit ajratish, shuningdek, qishloq xo'jaligi sohasini qo'llab-quvvatlash yo'nalishlarida olib borilayotgan ishlar mintaqaviy iqtisodiyotning o'sishiga xizmat qilmoqda. Mahalliy infratuzilma loyihalarini moliyalashtirish orqali banklar jamiyat uchun muhim ijtimoiy vazifalarni amalga oshiradi.

Hududiy iqtisodiyotlarni moliyaviy qo'llab-quvvatlashda tijorat banklari tomonidan raqamli texnologiyalarni joriy qilish va elektron xizmatlarni kengaytirish aholiga xizmat ko'rsatish sifatini oshiradi. Ayniqsa, bank xizmatlarining qishloq joylarida mavjudligi mahalliy aholining moliyaviy savodxonligini oshirishga imkon yaratadi.

Banklarning ekologik barqarorlikni ta'minlashga yo'naltirilgan moliyalashtirish dasturlari hududlarda yashil iqtisodiyotning rivojlanishiga ko'maklashadi. Qayta tiklanadigan energiya manbalari, ekologik toza texnologiyalar va ijtimoiy infratuzilmani rivojlantirishga qaratilgan investitsiyalar iqtisodiy o'sish bilan bir qatorda ekologik muvozanatni ham ta'minlaydi.

Shuningdek, tijorat banklari va davlat o'rtasidagi hamkorlikning kuchayishi hududiy rivojlanish strategiyalarini amalga oshirishda muhim omil bo'lib xizmat qiladi. Bu, o'z navbatida, iqtisodiyotning har bir bo'g'inida barqarorlik va o'sishni ta'minlash uchun qulay sharoit yaratadi.

Hududlar iqtisodiyotini rivojlantirishda tijorat banklari tomonidan kichik va o'rta biznesni moliyaviy qo'llab-quvvatlash strategik ahamiyatga ega. Banklar tadbirkorlik subyektlariga imtiyozli kreditlar taqdim etish orqali yangi ish o'rinlarini yaratish va mahalliy ishlab chiqarishni kengaytirishga yordam beradi. Bu esa, o'z navbatida, mahalliy iqtisodiyotni barqarorlashtirishga xizmat qiladi.

Hududiy loyihalarni moliyalashtirishda tijorat banklari tomonidan maxsus dasturlarni amalga oshirish mintaqalar o'rtasidagi iqtisodiy tenglikni ta'minlashga ko'maklashadi. Masalan, qishloq joylarida moliyaviy xizmatlar infratuzilmasini kengaytirish va tadbirkorlikni rivojlantirish uchun qulay shart-sharoitlar yaratish mahalliy iqtisodiy faollikni oshiradi.

Tijorat banklari tomonidan xalqaro moliya tashkilotlari bilan hamkorlik qilish hududlarda chet el investitsiyalarini jalb etishda muhim rol o'ynaydi. Banklar xorijiy investorlar uchun ishonchli moliyaviy vositachi sifatida xizmat qilib, mintaqalarga investitsiya oqimini jalb etishda ko'maklashadi. Bu esa, hududlarda yangi texnologiyalarni joriy qilish va ishlab chiqarish samaradorligini oshirish imkoniyatini beradi.

Banklarning moliyaviy xizmatlarni raqamlashtirish orqali mintaqaviy rivojlanishga qo'shayotgan hissasi ham sezilarli. Elektron to'lov tizimlari, onlayn banking va avtomatlashtirilgan moliyaviy xizmatlar orqali hududiy iqtisodiy jarayonlar yanada tez va samarali tashkil etilmoqda. Bu jarayon, ayniqsa, qishloq joylarida moliyaviy inklyuziyani oshirishga xizmat qiladi.

Tijorat banklarining hududiy rivojlanishdagi o'rni iqtisodiy, ijtimoiy va infratuzilmaviy barqarorlikni ta'minlashda muhim omil bo'lib xizmat qiladi. Banklar tomonidan amalga oshirilayotgan moliyaviy dasturlar mintaqalarning iqtisodiy imkoniyatlarini to'liq ro'yobga chiqarishga zamin yaratadi va O'zbekiston iqtisodiyotining barqaror rivojlanishini ta'minlaydi.

Tijorat banklarining hududiy ijtimoiy rivojlanishga qo'shayotgan hissasi faqat iqtisodiy jihatlaridagina iborat emas. Banklar ijtimoiy mas'uliyat tamoyillari asosida hududlarda ta'lim, sog'liqni saqlash, infratuzilma va ekologiya sohalarini rivojlantirishga ham hissa qo'shmoqda. Masalan, banklar tomonidan homiylik dasturlari doirasida qishloq joylarda maktablar, sog'liqni saqlash muassasalari qurilishi va ta'mirlanishi, shuningdek, ekologik loyihalarga mablag' ajratilishi ijtimoiy barqarorlikni oshirishga xizmat qilmoqda.

Shuningdek, banklar mintaqaviy ahamiyatga ega bo'lgan strategik loyihalarni moliyalashtirishda ishtirok etmoqda. Transport, energetika va kommunal infratuzilmalarni rivojlantirish uchun taqdim etilgan uzoq muddatli kreditlar hududiy iqtisodiyotning yuksalishiga zamin yaratmoqda. Bunday loyihalar hududlarning jozibadorligini oshiradi va yangi investitsiya imkoniyatlarini ochadi.

Tijorat banklarining qishloq xo'jaligi sohasiga qaratgan alohida e'tibori ham muhim. Banklar tomonidan qishloq xo'jaligi ishlab chiqaruvchilariga ajratilayotgan imtiyozli kreditlar, agrotexnika vositalarini xarid qilish yoki sug'orish tizimlarini modernizatsiya qilish uchun moliyalashtirish mintaqaviy oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi.

Bundan tashqari, tijorat banklari hududiy tadbirkorlar uchun o'quv dasturlarini tashkil etish va moliyaviy savodxonlikni oshirishga katta e'tibor qaratmoqda. Bunday dasturlar orqali tadbirkorlar zamonaviy moliyaviy boshqaruv vositalaridan foydalanishni o'rganib, o'z bizneslarini kengaytirish va samaradorligini oshirish imkoniyatiga ega bo'lmoqda.

Hududiy rivojlanishdagi moliyaviy xavf-xatarlarni boshqarish masalasida ham tijorat banklarining roli katta. Banklar monitoring va tahlil qilish tizimlari orqali risklarni oldindan baholash va ularni minimallashtirishga qaratilgan mexanizmlarni joriy qilmoqda. Bu, ayniqsa, iqtisodiy beqarorlik sharoitida mintaqaviy loyihalarning muvaffaqiyatli amalga oshirilishini ta'minlashga yordam beradi.

Natijada, tijorat banklarining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishga qo'shayotgan hissasi mintaqalarning har tomonlama barqaror rivojlanishini ta'minlashda muhim omil hisoblanadi. Banklarning moliyaviy dasturlari va ijtimoiy tashabbuslari orqali hududlarda nafaqat iqtisodiy imkoniyatlar kengaymoqda, balki aholining turmush darajasi ham yaxshilanmoqda. Bu esa mamlakat iqtisodiyotining uzoq muddatli barqarorligi uchun asos yaratadi.

#### **Manbalar ro'yxati**

1. **Zubaydullayeva, Z., & Kaharova, D. (2023).** O'zbekiston Respublikasi iqtisodiyotining rivojlanishida tijorat banklarining o'rni. [cbu.uz](http://cbu.uz)
2. **Ganiyeva, N. A. (2023).** Tijorat banklarining iqtisodiyotda tutgan o'rni va ahamiyati. [Yashil.iqtisodiyot.taraqqiyot.uz](http://Yashil.iqtisodiyot.taraqqiyot.uz)
3. **Kamilova, S. A. (2023).** O'zbekiston Respublikasi fond bozori tijorat banklari faoliyatini tahlil qilish. [Cyberlinka.ru](http://Cyberlinka.ru)
4. **Sharipov, Q. A., & Karimov, N. G., et al. (2023).** Elektron nashr - Tijorat banklarining iqtisodiy islohotlardagi roli. [Namdu.uz](http://Namdu.uz)
5. **Ishmuhamedov, A. E., & Rahimova, M. R. (2023).** Mintaqaviy iqtisodiyot. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti. [Cyberlinka.ru](http://Cyberlinka.ru)
6. **Kamilova, S. A. (2023).** Tijorat banklari va iqtisodiy islohotlar: fond bozori tahlili. [Researchgate.net](http://Researchgate.net)